

**ПЛАН РАДА КОМИСИЈЕ ЗА ОЧУВАЊЕ
НАЦИОНАЛНИХ СПОМЕНИКА ЗА 2021. ГОДИНУ**

Сарајево, август 2020. године

Поглавље 1: Стратешки оквир

Комисија за очување националних споменика (у даљем тексту: Комисија) је институција Босне и Херцеговине успостављена на основу Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и Одлуке о Комисији за очување националних споменика коју је донијело Предсједништво Босне и Херцеговине на 119. сједници, одржаној 21.12.2001. године, а којом су, у складу са одредбама Анекса 8., утврђени основни принципи и циљеви дјеловања Комисије те њени примарни задаци и овлаштења као институције Босне и Херцеговине. Одлука је објављена у “Службеном гласнику БиХ”, бр. 1/02, 10/02, 42/16 и 50/17.

На основу овлаштења из Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини Комисија доноси одлуке о проглашењу покретних и непокретних добара националним спомеником, примјењујући Правилник о критеријумима вредновања и категоризацији националних споменика, број 11-02.14-40/19-13 од 29.11.2019. године (“Службени гласник БиХ”, број 82/19).

На основу Правилника о активностима везаним за међународну сарадњу (“Службени гласник БиХ”, број 29/02), који је донијело Предсједништво БиХ, Комисија даје иницијативу за покретање поступка за закључивање међународних уговора, припрема приједлоге уговора, учествује у претходним преговорима ради закључивања међународних уговора на експертном нивоу, извршава међународне уговоре, те обавља друге послове међународне сарадње у области заштите националних споменика.

Поред Анекса 8., Одлуке Предсједништва БиХ о Комисији и Одлуке Предсједништва БиХ о међународним активностима у области заштите националних споменика, стратешки оквир дјеловања представљају и сљедећи документи:

- Стратешки оквир за Босну и Херцеговину;
- документи о ИПА програмима;
- закони о спровођењу одлука Комисије у Федерацији БИХ, Републици Српској и Брчко дистрикту БиХ;
- међународне конвенције у области заштите културног наслеђа које је БиХ ратификовала:

Конвенције УНЕСКО-а

- Конвенција за заштиту културних добара у случају оружаног сукоба (Хаг, 1954. године) – Правилник са протоколима I и II;
- Конвенција о мјерама за заштиту и спречавање недозвољеног увоза, извоза и преноса власништва над културним добрима (1970);
- Конвенција о заштити свјетске културне и природне баштине (Париз, 1972. године);
- Конвенција о заштити подводног културног наслеђа (Париз, 2001. године);
- Конвенција о заштити нематеријалног културног наслеђа (Париз, 2003. године);
- Конвенција о заштити и промоцији културних различитости (Париз, 2005. године).

Конвенције Савјета Европе

- Европска конвенција о култури (Париз, 1954. године);

- Европска конвенција о заштити археолошког наслеђа (Лондон, 1969. године, ревидована у Валети 1992. године. БиХ није потписница ревидоване конвенције);
- Европска конвенција о културном крајолику (Фиренца, 2000. године);
- Оквирна конвенција о вриједностима културног наслеђа за друштво (Фаро, 2005. године).

Остале међународне конвенције и документи (повеље, препоруке, резолуције и сл.) из области заштите културног наслеђа.

Поглавље 2: Визија и мисија

Визија

Комисија је институција Босне и Херцеговине која ради на очувању националних споменика за добробит садашњих и будућих генерација. У свом раду Комисија се руководи принципима: објективности, етичности и одговорности.

Мисија

Као дио имплементације цивилног дијела Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, Комисија је успостављена Анексом 8., како би путем заштите националних споменика пружила подршку процесима пост-конфликтног опоравка, те допринијела одрживом развоју заједница и очувању идентитета Босне и Херцеговине и њених народа.

Поглавље 3: Учесници и партнери

Институције на државном нивоу

- Предсједништво БиХ – именује чланове Комисије на основу члана 2. став 2. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у БиХ и члана 5. став 1. Одлуке о Комисији за очување националних споменика (“Службени гласник БиХ”, бр. 1/02, 10/02, 42/16 и 50/17).
- Министарство цивилних послова БиХ (МЦП) – надлежно за обављање послова у области културе (поред осталих области), који се односе на утврђивање основних принципа координисања активности, усклађивања планова ентитетских тијела власти и дефинисање стратегије на међународном плану.
- Државна комисија за сарадњу БиХ са УНЕСКО-ом (Државна комисија) – установљена као савјетодавни орган Савјета министара БиХ за послове међународне сарадње Босне и Херцеговине и УНЕСКО-а у области образовања, науке, културе и информисања.
- Министарство спољне трговине и економских односа БиХ (МСТиЕО) – надлежно за координацију свих активности и усклађивање планова између ентитетских власти и међународних институција у области природних ресурса, заштите околине, пољопривреде и енергије, те издавање дозвола за извоз и увоз умјетничких дјела и антиквитета.

Институције на ентитетским нивоима

Према законима о спровођењу одлука Комисије, Федерација БиХ, Република Српска и Брчко дистрикт БиХ ће, путем својих надлежних органа, уложити све

напоре да предузму одговарајуће правне, научне, техничке, административне и финансијске мјере неопходне за заштиту, конзервацију, презентацију и рехабилитацију националних споменика.

Министарства надлежна за просторно уређење ентитета и надлежна служба Брчко дистрикта БиХ издају одобрења за радове на националним споменицима, те одобрења за градњу у заштићеном подручју националног споменика, и то:

- Федерално министарство просторног уређења,
- Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске и
- Одјељење за просторно планирање и имовинско-правне послове Владе Брчко дистрикта БиХ.

Федерално министарство културе и спорта – врши послове који се односе на заштиту и коришћење културно-историјског наслеђа. Ово министарство утврђује критеријуме на основу којих Влада Федерације БиХ доноси одлуке о финансирању пројеката заштите.

Министарство просвјете и културе Републике Српске – врши послове који се односе на заштиту и коришћење културно-историјског и природног наслеђа, припремање програма и споразума о културној сарадњи.

Ентитетске институције задужене за заштиту наслеђа врше стручне послове у области заштите и коришћења културно-историјског наслеђа, стручни надзор над реализовањем програма и пројеката заштите и коришћења објеката наслеђа, дају мишљења на пројекте заштите и коришћења објеката културно-историјског наслеђа, и то:

- Завод за заштиту споменика у саставу Федералног министарства културе и спорта
- Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа РС.

Ентитетске инспекције врше послове инспекције и надзора заштићених подручја на којима се добра налазе и овлаштене су да предузму законске мјере заштите, укључујући одлуке којима се обустављају сви захвати који нису у складу са законом, односна добра доводе у стање у којима су била прије незаконитих или нестручних захвата, и то урбанистичко-грађевинске инспекције у саставу:

- Федералне управе за инспекцијске послове,
- Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске и
- Владе Брчко дистрикта.

Научне и стручне институције у БиХ:

- Архиви (Архив БиХ, Историјски архив, Архив Унско-санског кантона и др.);
- Научни институти (Оријентални институт, Институт за историју, Бошњачки институт и др.);
- Универзитети (Сарајево, Бањалука, Мостар и др.);
- Библиотеке (Национална библиотека БиХ, Народна библиотека Бањалука, ЈУ библиотеке у Тузли, Маглају, Мостару, Високом, Зеници, Требињу, Бихаћу, Бијељини итд.);

- Музеји (Земаљски Музеј БиХ, музеји у Травнику, Коњицу, Требињу, Зеници, Сарајеву, Бањалуци, Мостару, Бијелџини, Добоју итд.);
- Академија наука и умјетности БиХ
- Асоцијација БАМ.

Остале институције на ентитетском, кантоналном и локалном нивоу које имају надлежности везане за управљање културним наслеђем:

На нивоу ФБиХ:

- Федерално министарство туризма и околиша;
- Геодетска управа ФБИХ.

На нивоу РС:

- Министарство трговине и туризма Републике Српске
- Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове.

На кантоналном нивоу у ФБИХ (у Федерацији Босне и Херцеговине од 10 кантона, установљени су кантонални заводи у 5 кантона):

- Кантонални завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Сарајева, Сарајево;
- Кантонални завод за урбанизам просторно планирање и заштиту културно-историјског наслеђа Средњобосанског кантона, Бугојно;
- Завод за заштиту и коришћење културно-историјског и природног наслеђа Тузланског кантона, Тузла;
- Завод за заштиту културно-историјске баштине Херцеговачко-неретванског кантона, Мостар;
- Кантонални завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Унско-санског кантона у Бихаћу.

На локалном нивоу:

- Општине – службе надлежне за катастар и просторно планирање;
- Земљишно-књижни уреди у саставу општинских судова или других надлежних органа;
- Агенција “Стари град”, Мостар;
- ЈУ Агенција за културно-историјску и природну баштину и развој туристичких потенцијала града Јајца, Јајце.

Остали:

- Невладине организације;
- Вјерске заједнице;
- Туристичке заједнице;
- Дипломатско-конзуларна представништва у БиХ;
- Дипломатско-конзуларна представништва БиХ у другим земљама;
- Сви медији, као и они специјализовани за одређене теме.

Међународне организације за културу:

- УНЕСКО, Центар за свјетско наслеђе (WHC) и савјетодавни органи ICOMOS, ICCROM и ICOM;
- American Ambassadors Fund for Cultural Preservation
- Савјет Европе;

- Британски савјет;
- World Monument Watch;
- Европска асоцијација археолога (ЕАА);
- Archaeological Institute of America;
- Islamic Conference Research Center (IRCICA);
- UNDPI;
- Istituto Centrale ICCD Rim;
- Завод за заштиту наслеђа Дубровник;
- Министарство културе Републике Хрватске;
- Друштво конзерватора Србије;
- Републички завод за заштиту споменика културе Београд;
- Академија САНУ Београд и др.

Поглавље 4: Основна програмска одређења

Основна програмска одређења су произашла из надлежности и овлаштења Комисије и овдје представљена путем програма и пројеката који доприносе остварењу специфичних, средњорочних циљева и у коначници стратешког циља. Проблем представља непостојање механизма координације између институција и органа власти на различитим нивоима.

Стратешки циљ: Идентификовање и очување наслеђа за будуће нараштаје

Средњорочни / Оперативни циљ: Интегрирана заштита националних споменика

Доношењем одлука о проглашењу културних добара националним споменицима Босне и Херцеговине Комисија настоји успоставити ефикасан систем заштите. Свака појединачна одлука треба да испуни савремене захтјеве и трендове у очувању наслеђа, представљању и одрживом управљању наслеђем, ослањајући се на препоруке међународних конвенција и могућности законодавног система у земљи, обезбјеђењем учешћа јавности и даљој демократизацији процеса проглашења.

Постизању циља Интегрисане заштите националних споменика доприноси програм Заштите и рехабилитације националних споменика, који се спроводи кроз пројекте:

- 1.1. Заштита националних споменика и
- 1.2. Рехабилитација националних споменика.

Програм 1: Заштита и рехабилитација националних споменика

Пројекат 1.1. Заштита националних споменика

Приоритети у раду

На основу анализе досадашњег рада закључено је да је неопходно дефинисање стратешког усмјерења дјеловања, у складу са идентификованим стањем босанскохерцеговачког наслеђа и процијењеним потребама и приоритетима.

У складу с тим, дјеловање Комисије ће у наредном периоду бити фокусирано на:

1. Рјешавање великог броја петиција:

- Рјешавање петиција/приједлога за проглашење добара националним спомеником по захтјевима институција на свим нивоима, како би се заштитила добра за која су поднесене петиције и омогућила реализација развојних планова;
- Рјешавање петиција вјерских заједница и приватних лица уз које је достављена сва потребна документација;
- Груписање и рјешавање петиција у склопу историјског урбаног крајолика, како би се једном одлуком ријешио већи број петиција;
- Рјешавање петиција за најугроженије типове наслеђа.

Разматрања петиција отежава чињеница да уз велики број захтјева није достављена потребна документација о предложеном добру. С тим у вези, у наредном периоду, а на основу закључка Комисије, Комисија ће наставити праксу да од подносилаца петиције захтијева да у року од 30 дана допуне петицију прилозима који су неопходни за њено разматрање.

2. Рјешавање статуса добара која се налазе на Привременој листи националних споменика, уз утврђивање граница заштићеног простора,
3. Измјене и допуне одлука, у случајевима потребе, у складу са чланом 40. Пословника о раду Комисије,
4. Хитни случајеви заштите националних споменика, у складу са закључком чланова Комисије.

Припрема одлука

На основу овлаштења из Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у БиХ, Комисија разматра и доноси одлуке о проглашењу покретних и непокретних добара националним спомеником и врши њихову категоризацију, примјењујући Правилник о критеријумима вредновања и категоризацији националних споменика (“Службени гласник БиХ”, број 82/19).

За добра која не испуњавају прописане критеријуме за проглашење добара, Комисија доноси одлуку којом се утврђује да предложено добро не испуњава те критеријуме (тзв. “негативне одлуке”).

Одредбом члана 40. Пословника о раду Комисије за очување националних споменика (“Службени гласник БиХ”, број 47/16) утврђени су случајеви у којима Комисија може да одлучи о измјени или допуни раније донешене одлуке о проглашењу добра националним спомеником. Измјене и допуне одлуке у прописаним случајевима доносе се на начин и према поступку прописаним за доношење одлуке о проглашењу добра националним спомеником.

Комисија ће без посебног захтјева донијети појединачне одлуке за сва добра која се налазе на Привременој листи националних споменика Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број 33/02) и за њих спровести поступак предвиђен чланом V Анекса 8. и Пословником о раду Комисије.

Комисија ће у својим одлукама, у складу са савременим праксама, тежити да изврши груписање већег броја заштићених добара у *историјске урбане крајолике*, умјесто да проглашава појединачне споменике, каква је досада, најчешће, била пракса.

Поступак за проглашење добра националним спомеником покреће се на основу петиције – приједлога за утврђивање добра националним спомеником, која се подноси Комисији у складу са чланом V Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у БиХ. Комисија је утврдила јединствену форму петиције према врсти добра и објавила их на службеној веб страници Комисије. Петицију може да поднесе било које правно или физичко лице у Босни Херцеговини.

За сваку појединачну одлуку, у поступку њене припреме, врши се прикупљање архивске, историјске и техничке документације, прикупљање ставова свих заинтересованих страна, техничка процјена стања културног добра и техничка и геодетска снимања и документовање добра, увид у катастарску и планску документацију и управне акте у општини на чијем се подручју предметно добро налази. Одлука са образложењем и пратећом документацијом је резултат истраживачког и стручног рада стручног особља Комисије и представља основни елемент заштите споменика.

Комисија доноси сљедеће одлуке:

- одлуке о проглашењу добара националним спомеником,
- одлуке којима се утврђује да предложена добра не испуњавају критеријуме за проглашење националним споменицима и
- одлуке којима се раније донешене одлуке мијењају, допуњавају, исправљају или укидају.

Одлуке се усвајају на сједницама Комисије, исправљају према закључцима са сједнице, лекторишу, објављују (диспозитив) у “Службеном гласнику БиХ” и на службеној веб страници Комисије (комплетна одлука), архивирају у Архиви Комисије и Библиотечко-документационом центру. Након објаве у “Службеном гласнику БиХ”, Комисија подноси захтјеве надлежним општинским судовима у Федерацији БиХ, или другим надлежним органима (подручне јединице Републичке управе за геодетска и имовинско правна питања РС), за упис забиљежбе о непокретним националним споменицима у земљишне књиге и предузимања активности на отклањању недостатака када упис забиљежби у земљишне књиге није спроведен.

Одговорност за спровођење одлука Комисије лежи на ентитетским владама и њиховим институцијама надлежним за просторно уређење, заштиту наслеђа, инспекцијске послове и др. Ентитети су дужни да путем својих органа обезбиједи финансијске, административне, техничке, научне и правне услове за заштиту, очување, презентацију и рехабилитацију националних споменика. Оштећење или уништење националног споменика представља кривично дјело у складу са важећим кривичним законима (у РС, ФБиХ, БД).

Процес доношења и праћења спровођења одлука о проглашењу добара националним спомеником обухвата сљедеће активности:

- израда годишњег и периодичних планова израде одлука;
- објава обавјештења о покретању поступка и захтјев за доставу документације и става;
- прикупљање и анализа документације;
- снимање добра и локалитета;
- израда првог приједлога одлуке;
- контрола првог приједлога, корекције и усаглашавање на састанцима;
- уврштавање приједлога одлуке на дневни ред сједнице;
- усвајање одлуке на сједници;
- техничке активности за објаву одлуке и упис терета у земљишне књиге;
- вођење интерних спискова и Листе угрожених споменика;
- вођење Збирке споменичког досијеа (БДЦ);

- мониторинг стања националних споменика;
- припрема за израду информативне табле;
- давање стручних мишљења на пројекте;
- подношење захтјева за извршење инспекцијског надзора, кривичних пријава;
- припрема апликација за упис на WHL и WMWL.

У 2021. години Комисија планира припремити 113 приједлога одлука и донијети 70 одлука (позитивне, негативне, измјене и допуне, исправке и одлуке о укидању раније донешених одлука).

Праћење имплементације одлука

Комисија прати имплементацију одлука за националне споменике, те спроводи следеће активности:

- На захтјев физичких или правних лица даје стручна мишљења и ставове везане за тумачење одлука, као и стручно мишљење о усклађености пројектне документације за извођење радова са прописаним мјерама заштите из одлука Комисије;
- Учествоје у раду стручних тимова које образују друге институције на свим нивоима у БиХ (Савјети регулационих планова за Благај и Почитељ, и др.);
- За националне споменике који су приоритет за рехабилитацију, Комисија се обраћа захтјевом за финансијску подршку ентитетским владама;
- Предлаже релевантним институцијама мјере и активности на бољем спровођењу одлука и препорука из међународних конвенција и других докумената из области заштите културног наслеђа.

Издавање стручних мишљења о усаглашености пројеката са одлукама о проглашењу националним споменицима обухвата следеће активности:

- пријем и анализа предмета;
- рад Стручног колегија на припреми мишљења;
- израда приједлога стручног мишљења;
- презентација приједлога на састанку Комисије;
- израда коначног стручног мишљења које се доставља подносиоцу захтјева.

У 2021. години Комисија планира, у складу са својим овлашћењима, одговарати на захтјеве и представке и дати стручна и друга мишљења на пројекте који буду достављени на разматрање.

Обиљежавање националних споменика

Комисија је обавезна да утврди техничке услове за израду и постављање информативне табле са основним подацима о споменику и одлуци о проглашењу добра националним спомеником. У буџету Комисије досада нису била одобрена средства за израду и постављање информативних табли. Према захтјевима власника, корисника и локалних власти, Комисија утврђује текст, графичке прилоге, изглед и материјализацију информативних табли и доставља власницима, корисницима и локалним властима уз захтјев да обезбиједи услове за израду и постављање таквих табли.

У 2021. години Комисија ће наставити са активностима на обиљежавању националних споменика према пристиглим захтјевима.

Мониторинг стања споменика

Комисија прати и разматра стање и активности у вези са националним споменицима угроженим незаконитом изградњом, нестручном реконструкцијом, неодржавањем или неким другим видом деструкције. Комисија води Листу угрожених споменика за које је неопходно спровести хитне мјере заштите да би се спријечило њихово уништење. У конкретним случајевима Комисија обавјештава надлежне ентитетске и друге органе о угрожености споменика, те предлаже мјере заштите у складу са законом и одлукама Комисије.

Критеријуми за утврђивање степена угрожености су:

- споменик није био потпуно срушен током посљедњег рата, тако да је интегритет добра могуће очувати захватима у складу са позитивном праксом;
- споменик представља риједак или јединствен примјерак одређеног типа или стила;
- споменик има изразито велику вриједност;
- споменик има велики значај за обнову грађанског повјерења и за имплементацију мировног споразума у Босни и Херцеговини;
- опасност узрокована људским дјеловањем или дјеловањем природе представља пријетњу да споменик изгуби своја најзначајнија својства или да у потпуности нестане.

Редовни преглед општег стања очуваности националног споменика и његових вриједности и значаја обавља се у оквиру мониторинга – праћења спровођења одлука Комисије и стања у заштићеном простору, а врши се према Обрасцу за мониторинг, односно мониторинг извјештају. Документација настала у процесу мониторинга представља саставни дио извјештаја о мониторингу, прописаног интерним актима Комисије.

Комисија посебно прати стање националних споменика уписаних на Листу свјетског наслеђа УНЕСКО-а (Стари мост и Стари град Мостар, Мост Мехмедпаше Соколовића у Вишеграду, Стећци средњовјековни надгробни споменици – 28 некропола из Босне и Херцеговине, Србије, Црне Горе и Хрватске) и Тентативну листу свјетског наслеђа (Столац, Почитељ, Благај, Јајце, Сарајево и Јеврејско гробље у Сарајеву).

Мониторинг се састоји од сљедећих активности:

- одлазак на терен;
- вршење увиђаја са снимањем о стању споменика;
- израда и попуњавање картона за мониторинг и
- унос података у споменичке досијее и базу података.

Извјештаји о мониторингу се разматрају континуирано. На основу мониторинга вршиће се измјене и допуне Листе угрожених споменика.

У 2021. години Комисија ће вршити мониторинг споменика и у складу са предузетим мјерама припремати закључке о скидању добара са Листе угрожених споменика, односно уврштавању нових добара на Листу.

Кандидатуре за свјетско наслеђе

Комисија предлаже Државној комисији за сарадњу БиХ са УНЕСКО-ом националне споменике за упис на Листу свјетског наслеђа, ради на кандидатурама за упис споменика на Тентативну листу и води послове израде Номинационог досијеа и Плана управљања.

У 2021. години Комисија ће, уколико надлежне институције донесу такву одлуку, радити на припреми документације за израду номинационих докумената за добра са Тентативне листе (Сарајево, Почитељ...). С обзиром на то да се ради о кандидатурама које се спроводе према Оперативном водичу за израду номинација УНЕСКО-а и захтијевају стручност, потребно је да се обезбиједе средства за ту намјену у буџету Комисије и/или из УНЕСКО фондова.

Учешће представника Комисије у раду међународних органа и стручних тимова
У 2021. години Комисија ће наставити са активностима у раду међународних органа и стручних тимова и то:

- *Експертни тим Комитета за свјетску баштину УНЕСКО (проф. др Амир Пашић);*
- *Орган за имплементацију Плана управљања за стејке (Мирзах Фочо и Мирела Мулалић Хандан);*
- *Европска мреже о културном наслеђу (European Heritage Network – HEREIN) (национални координатор Тарик Јазвин).*

Јавност рада

Комисија информисе јавност о свом раду, донешеним одлукама, закључцима и ставовима, те другим активностима користећи доступне комуникацијске канале и алате, организацију културних догађаја у циљу подизања свијести о значају националних споменика, објављивање информација на званичној веб-страници, праћење и анализа медијског извјештавања, све у складу са Законом о слободи приступа информацијама.

Комисија је, као државна институција, у складу са реформом јавне управе у Босни и Херцеговини, дужна да успостави систем стратешког комуницирања, како би се отклонили евентуални узроци нетранспарентности у раду. С обзиром на то да је ефикасна комуникација основни услов за постизање ефикасности рада, неопходно је припремити Стратегију комуникација и учешћа у јавности за период 2021–2023. година и годишње комуникацијске планове.

У 2021. години Комисија ће:

- *редовно ажурирати веб страницу, континуирано радити на обогаћивању садржаја и подизању атрактивности, уз спровођење анкета о задовољству корисника и прикупљање корисних приједлога за побољшање садржаја веб странице;*
- *одржавати фејсбук-страницу уз план објава.*

Сарадња са институцијама у БиХ

У циљу вршења надзора Комисија може да успостави сарадњу са надлежним институцијама и органима за заштиту наслеђа на ентитетском или неком другом нивоу, представницима локалне заједнице и другим заинтересованим физичким и правним лицима.

Комисија, кроз свој редован рад, настоји да буде у контакту са свим надлежним институцијама за заштиту наслеђа, на свим нивоима, како би на вријеме била упозната са планираним интервенцијама на националном споменику или у његовом заштитном појасу, односно да би на вријеме, прије планирања или спровођења интервенције, упознала друге институције, нивое власти или инвеститоре о мјерама заштите и могућим дозвољеним интервенцијама на

националним споменицима или у њиховом заштитном појасу. Сарадња институција и свих нивоа власти мора да се обезбиједи и редовно подржава како би се очувале вриједности наслеђа те омогућио исправан и одржив развој. Комисија, у настојању за наведеним, обезбјеђује савјетодавну помоћ свим заинтересованим странама, инвеститорима, локалној заједници и осталим институцијама.

У 2021. години Комисија ће интензивирати одржавање састанака са свим институцијама и појединцима.

Библиотека и документациони центар

Библиотека и документациони центар Комисије (БДЦ) је специјализована библиотека задужена за прикупљање, систематизовање, обраду (класификовање и каталогизацију), чување и давање на коришћење документације о националним споменицима БиХ. Центар је намијењен првенствено сарадницима Комисије, као и спољним корисницима, те посебно истраживачима у области наслеђа. Устројство Центра базирано је на два уско повезана дијела: библиотечком и документационом. Главна активност унутар документационог дијела је прикупљање, сортирање и чување докумената различитог типа (папирни, мултимедијални, видео и аудио-записи, пројекти, картографска грађа, плакати, имовинско-правна документација и фотографије о добрима која су проглашена националним споменицима или о онима који имају историјску, културну, архитектонску, археолошку, етнографску или неку другу вриједност). Ова обједињена грађа чини јединствену збирку "Споменички досје" у којој се чува документација у папирној и дигиталној форми о проглашеним националним споменицима.

Библиотечки дио чини фонд од 3000 јединица књижне грађе из области архитектуре, умјетности, историје, менаџмента у наслеђу, историје умјетности, природних наука, археологије, етнологије и правне заштите у области наслеђа. У фонду некњижне грађе, у папирној и дигиталној форми, сакупљено је око 20.000 јединица. Тај фонд чине: фото-документација, хемеротека (новински чланци), пројекти (техничка документација), фонд картографске грађе, графичка грађа (постери, разгледнице, афише и др.) и мултимедија ЦД-тека.

У 2021. години планиране су сљедеће активности:

- континуирана каталожка и предметна стручна обрада грађе у складу са Међународним стандардима и IFLA-ним препорукама, као и обрада свих фондова;
- дигитализација грађе – развој дигиталних збирки;
- ажурирање дигиталних каталога за све збирке и вођење евиденције у инвентурним књигама БДЦ-а;
- прикупљање и обрада техничке и друге документације о националним споменицима;
- континуирана набавка литературе (размјена или куповина);
- припрема и издавање документације за спољне кориснике у складу са Законом о ауторским правима, Правилима Комисије и Правилником о раду БДЦ-а;
- међубиблиотечка размјена;
- прикупљање документације у БиХ и иностранству за потребе проглашења добра националним спомеником;
- припрема и издавање нових стручних издања Комисије;

- обилјежавање Међународног УНЕСКО-овог дана и ноћи књиге и ауторских права;
- предметно истраживање документације на захтјев;
- селекција и опис документације у специјалној збирци “Споменичког досјеа” и вођење регистра документованих националних споменика;
- израда библиографија за проглашене националне споменика;
- похрањивање документације о проглашеним националним споменицима;
- организација радионица за кориснике библиотеке у вези са методологијом израде библиографија, циљевима одрживог развоја – УН Агенда 2030,
- штампање комплетних одлука са образложењем из дигиталне збирке “Споменички досије” за 200 националних споменика.
- израда извјештаја.

Пројекат 1.2. Рехабилитација националних споменика

Пројекат се реализује донацијама из страних и домаћих извора. Реализација овог пројекта доприноси рехабилитацији националних споменика, њиховом интегрисању у развојне планове, као и препознавању значаја наслеђа у БиХ и потреба његове заштите код међународне и домаће јавности. Пројекат се имплементује у складу са уговорима склопљеним са донаторима, Правилником о активностима Комисије везаним за међународну сарадњу и законским прописима у БиХ.

Превентивна конзервација збирки Земаљског музеја БиХ II фаза (2019–2022)

Пројектом ће се обезбиједити наставак радова за превентивну конзервацију збирки уз израду елабората и пројеката рестаурације из средстава Специјалног фонда америчког амбасадора – Large grant.

У 2021. години планиран је наставак радова на изради пројеката столарије и радова на објектима музеја (водовод и струја).

Поглавље 5: Ресурси и капацитети потребни за постизање циљева

5.1. Састав Комисије

На основу члана II став 4. Анекса 8. Општег оквирног споразума за мир у БиХ и члана 5. Одлуке о Комисији за очување националних споменика (“Службени гласник БиХ”, бр. 1/02, 10/02, 42/16 и 50/17), Предсједништво Босне и Херцеговине донијело је, на 19. сједници одржаној 28. јануара 2016. године, Одлуку о именовану чланова Комисије: проф. др Амира Пашића, Горана Милојевића и Радоја Видовића. Одлука је објављена у “Службеном гласнику БиХ”, број 10/16.

На основу члана 5. став 4. Одлуке Предсједништва Босне и Херцеговине о Комисији за очување националних споменика, сва три члана Комисије засновала су радни однос у Комисији, почев од 1. јула 2017. године.

Стручне и административне послове за Комисију обавља Секретаријат, које сачињава стручно и компетентно особље и то за: градитељско наслеђе, археолошко наслеђе, покретно наслеђе, правне послове (правна заштита

националних споменика и општи послови), финансијске послове, библиотечке послове, послове односа са јавношћу и техничку координацију. Извршни функционер организује и руководи радом Секретаријата.

Према важећем Правилнику о унутрашњој организацији Комисије, који је ступио на снагу 01.02.2017. године, након прибављања сагласности Предсједништва Босне и Херцеговине, за извршавање послова и задатака из надлежности Комисије утврђено је 21 радно мјесто (36 извршилаца), од чега су 3 радна мјеста именованих лица (7 извршилаца), 2 руководећа радна мјеста (2 извршиоца), 11 службеничких радних мјеста (21 извршилац) и 5 запосленичких радних мјеста (6 извршилаца).

У 2021. години планирано је попуњавање три радна мјеста утврђена Правилником:

- стручни савјетник за градитељско наслеђе
- стручни савјетник за историју умјетности
- домаћица.

Потребни капацитети:

Комисија, по потреби, ангажује стручњаке разних профила на основу уговора о дјелу, ауторског уговора или уговора о привременим и повременим пословима (исламска, хебрејска епиграфика, старославенски натписи и текстови, културна географија и пејзажни архитекти, природне науке и др.) за потребе израде одлука; сарадника за обављање послова техничких снимања објеката, вођење веб странице, рада на пројектима и др.

Запослени у Комисији укључени су у програм обуке државних службеника коју организује Агенција за државну службу Босне и Херцеговине у склопу Пројекта изградње капацитета државних службеника на нивоу БиХ. Поред тога, обуке спроводе Дирекција за европске интеграције и Министарство финансија и трезора БиХ у домену примјене конкретних метода и процесних техника.

Рад на заштити наслеђа и примјена препорука међународних конвенција захтијева стална усавршавања и едукацију, те је потребно обезбиједити услове за усавршавање запослених стручњака и оспособљавање новозапослених у едукацијама које спроводе међународне стручне организације (ICCRUM, УНЕСКО, ICOMOS).

У 2021. години Комисија ће наставити са обукама запослених у БиХ и иностранству у складу са могућностима.

5.2. Просторије и радни услови

Од септембра 2015. године сједиште Комисије је у Сарајеву, Маршала Тита 9а, у Згради заједничких институција Босне и Херцеговине.

На основу члана 4. став (2) Пословника о раду, Комисија је донијела Одлуку о успостављању канцеларија Комисије за очување националних споменика у Бањалуци и Мостару, број 04.1-02.14-33/17-8 од 17.07.2017. године.

Потребни ресурси:

У наредном периоду потребно је да се обезбиједи додатне канцеларије за потребе новог запошљавања, те за смјештај архива, економата и проширење капацитета БДЦ-а.

5.3. Опрема

Комисија има два сервера, 34 компјутера и 11 лаптопа. Сви компјутери су спојени на домену Савјета министара БиХ (vm.gov.ba), односно налазе се у систему е-владе. Оперативни систем (Windows 10 Enterprise) на свим компјутерима је лиценциран. Антивирусна заштита обезбијеђена је преко е-владе. Комисија посједује принтере, копир-апарате и скенере.

Потребно је набавити новију компјутерску опрему јер је просјечна старост тренутне опреме преко 5 година и софтвер (AutoCAD, Photoshop, Adobe Acrobat Standard, CorelDRAW и сл.).

Комисија има два службена возила: теренско возило Махиндра и путничко возило Шкода Оцтавиа. Путничко возило је набављено 2007. године, прешло је велики број километара и потребна су значајна средства за одржавање и оправку, па је у 2020. години потребно да се изврши продаја тог возила путем лицитације.

У 2021. години *Комисија планира набавку 5 рачунара, 2 ручна ГПС уређаја, лиценце за AutoCAD, Adobe Acrobat Standard i CorelDRAW.*

5.4. Управљање и хармонизација пословања

У циљу постизања усклађености пословања са реформом јавне управе која се спроводи у БиХ, Комисија врши измјене постојећих и доношење нових интерних аката.

Управљачки послови укључују израду стратешких и планских докумената, интерне контроле и процедуре, организацију и координацију пословања, извјештавања и др.

Канцеларијско пословање обавља се у складу са Упутством о начину вршења канцеларијског пословања у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 30/15) и Упутством о измјенама и допунама Упутства о начину вршења канцеларијског пословања у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 7/16).

Архивирање се обавља у складу са Законом о архивској грађи и Архиву Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 16/01), Правилником о заштити и чувању архивске грађе у Архиву Босне и Херцеговине и регистратурне грађе у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 10/03) и Упутством о архивској књизи, чувању регистратурне и архивске грађе и примопредаји архивске грађе између министарстава, служби, институција и других органа Савјета министара Босне и Херцеговине и Архива Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 16/06).

Библиотечко пословање води се у складу са Законом о библиотечкој дјелатности ("Службени лист Републике Босне и Херцеговине", број 37/95), Законом о ауторском праву и сродним правима у БиХ ("Сл. гласник БиХ", број 7/02) и Законом о заштити личних података ("Службени гласник БиХ", број 49/06).

Финансијско пословање води се у складу са законским оквиром и смјерницама Министарства финансија и трезора БиХ и Канцеларије за ревизију.

У 2021. години *Комисија планира наставити са активностима на канцеларијском, архивском, библиотечком и финансијском пословању.*

5.5. Хармонизација заштите наслеђа са ЕУ праксама

Од оснивања Комисија се у свом раду ослањала на међународне стандарде у смислу заштите и проглашења добара националним споменицима. Процес доношења одлука, документовања, мјера заштите и терминологија почива на препорукама међународних конвенција, повеља и одлука (УНЕСКО, ICOMOS, ICCROM, ICOM, Савјет Европе итд.).

План активности 2021.

План реализација	Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јуни	Јули	Ауг.	Сеп.	Окт.	Нов.	Дец.
ПРОЈЕКАТ 1.1. Заштита националних споменика												
1.	Одржавање сједница	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2.	Припрема одлука	континуирано										
3.	Праћење имплементације одлука	континуирано										
4.	Обиљежавање националних споменика	континуирано										
5.	Мониторинг стања споменика	континуирано										
6.	Кандидатура за свјетско наслеђе	континуирано сукладно активностима водећег партнера (Министарство цивилних послова БиХ)										
7.	Учешће представника Комисије у раду међународних органа и стручних тимова	континуирано										
	Кампање				x	x						x
	Припрема кандидатура пројеката		x			x				x		x
	Програм HEREIN		x						x			
	Имплементација номинације стеџи	континуирано										
	Извјештавање о имплем. Конвенције за свјетско наслеђе	континуирано										
8.	Јавност рада Комисије					x			x			
9.	Подизање свијести о значају наслеђа	континуирано										
10.	Сарадња са надлежним институцијама и појединцима	континуирано										
11.	Библиотека и документациони центар	континуирано										
12.	Просторна база података о споменицима	континуирано										
13.	Управљање и хармонизација пословања	континуирано										
14.	Хармонизација заштите наслеђа са међународним праксама	континуирано										
15.	Едукација запослених (АДС и ДЕИ)	према плану										
ПРОЈЕКАТ 1.2. – Рехабилитација националних споменика												
1.	Превентивна конзервација збирки Земаљског музеја – фаза II	континуирано										

Након усвајања буџета Комисија ће усвојити План рада за 2021. годину ревидован у складу са одобреним буџетом.

Извршни функционер

Мирзах Фочо

Број: 13-7.4-41/20-25
Сарајево, 28.08.2020. године